

Schema Nieuwjaarsviering 8 januari 2023

HOE DOODDOENERS DE VRIJHEID BEDREIGEN

Eerste dooddouner: Het wordt toch weer niets dit jaar, want **"l'histoire se répète!"**

Welkom en inleiding (Kristien)

Lied van samenkomst p30

Kyrié:

De West-Vlaamse zanger Willem Vermandere heeft zijn versie gemaakt van het Kyrie Eleison:

Er loopt, zoals altijd, van alles mis in deze wereld. Hij bidt om ontferming voor allen die ontmoedigd zijn of de weg zijn kwijt geraakt. Helaas lijkt dit lied nog steeds actueel en zal het waarschijnlijk nog lang blijven... 'L'histoire se répète!'

Voor den bakker die zijn vuur laat doven
en den boer die zijn ploeg laat staan
voor de metser die geen huis meer wil bouwen
voor de herder die nie meer durft verder gaan

eleison

voor de meester die nie meer durft vertellen
voor de priester die zijn gebed vergeet
voor den dokter die nie meer kan genezen
en voor de rechter die geen raad meer weet

eleison, eleison, kyrie eleison

voor grootmoeder alleene op heur kamer
voor grootvader die al vergeten is
voor al d'angsten en slaaploze nachten,
voor al 't verdriet dat niet geweten is

eleison

voor de minnaars die niet meer zingen
voor de liefste die 't huis verlaat
voor al 't nutteloos leed van de wereld,
voor ons zieltje dat ten onder gaat

eleison, eleison, kyrie eleison

voor de kinders in kelders gevangen,
zoveel onschuld verkracht en vermoord
voor de politieke heersers,
deur geld en macht ontspoord

eleison

voor onze bitsige bijtende woorden
voor onze leugens en onzen achterklap
voor 't paradijs dat we verloren
voor onze levenslange ballingschap

eleison, eleison, kyrie eleison

voor cipiers en voor advokaten,
voor presidenten en voor inspecteurs
voor adjudanten en voor commandanten,
voor commissarissen en controleurs

eleison

voor fabrikanten en voor commerçanten,
en trafikanten met groot gewin
in hormonen in drugs en in wapens,
voor al 't kwaad daar nog tussenin

eleison, eleison, kyrie eleison

Eerste lezing 1: Prediker 2, 2-11 (Annie)

'Alles gaat voorbij,' zegt Prediker. 'Er is niets dat blijft. Het is allemaal zinloos.' 'Wat heeft een mens aan al zijn bezit? Waarom zou hij zijn leven lang hard werken? Mensen worden geboren en mensen gaan dood. Alleen de aarde blijft altijd bestaan. De zon komt op en de zon gaat weer onder. En steeds gaat de zon terug naar de plaats waar hij weer op zal komen. De wind waait eerst naar het zuiden, en draait dan naar het noorden. De wind draait maar door. En steeds waait hij weer terug naar de plaats waar hij begonnen is. Alle rivieren stromen naar zee, maar de zee raakt nooit vol. Want het water gaat weer terug naar de plaats waar de rivier begint. En dan gaat het water opnieuw stromen. Doodmoe word je van alles. Er zijn geen woorden voor, zo moe! Je ogen blijven steeds maar dingen zien. Je oren blijven steeds geluiden horen. Alles wat er gisteren was, zal er morgen weer zijn. Alles wat eerder gedaan is, zal later weer gedaan worden. Er gebeurt niets nieuws in het leven. Soms zegt iemand: 'Kijk, iets nieuws!' Maar ook dat was er allang. Het is er altijd al geweest. Niemand denkt nog aan de mensen die vroeger leefden. En de mensen die na ons leven, zullen ook weer vergeten worden.'

(Prediker 1, 2-11: Niets nieuws onder de zon; Deze Bijbeltekst komt uit de Bijbel in Gewone Taal, © Nederlands Bijbelgenootschap 2014, p. 1111)

luisterlied : Good year (An Pierlé & White Velvet) (3:38)

Deze song biedt een meditatie op tijd. De muziek nodigt uit om even te gaan zitten en te mijmeren over tijd. (...) De vluchtigheid van de tijd kan misschien enkel gemilderd worden door bewust met het nu om te gaan en tezelfdertijd even achterom te kijken. Het nu staat echter ook niet los van de toekomst. Wat we nu doen bepaalt voor een deel de toekomst, al is die nooit helemaal te voorzien. (uit Catechetische service, augustus-oktober 2006)

Once in a while we should freeze time To look back sober and rewind Good for us	Af en toe zouden we de tijd moeten bevriezen Om nuchter terug te kijken en terug te spoelen Goed voor ons
We try to live at present, well Glimpse of the pearl, re-shut the shell Memory graph	We proberen nu te leven, wel Een glimp van de parel, sluit de schelp maar weer Geheugentekening
It's been a good year for us It's been a good year for us Good year hunters	Het is een goed jaar voor ons geweest Het is een goed jaar voor ons geweest Jagers van goede jaren
What's done is past but for a while It was the absolute present time Mind fucks us	Wat voorbij is, is voorbij maar voor een ogenblik Was het het absolute heden Onze geest houdt ons voor de gek
Because if now is all there is I'm philosophically quizzed When does time Take time to look behind	Want als nu het enige is wat er is Zit ik filosofisch in de knoei Wanneer neemt de tijd De tijd om terug te kijken
It's been a good year for us It's been a good year for us Good year hunters	Het is een goed jaar voor ons geweest Het is een goed jaar voor ons geweest

It's been a good year for us It's been a good year for us Good year hunters	Jagers van goede jaren Het is een goed jaar voor ons geweest Het is een goed jaar voor ons geweest Jagers van goede jaren
Time's a long chain Knitting, knitting on a chain Knitting	De tijd is een lange ketting Breien, aan een ketting breien Breien
Time's a long chain Knitting, knitting on a chain Knitting on a chain, chain Knitting on a long chain Knitting on a long chain Knitting, knitting on a chain Knitting on a chain, chain Knitting on a long chain Knitting on a long chain Knitting, knitting on a chain Knitting on a chain, chain Knitting on a long chain Knitting on a long chain	De tijd is een lange ketting Breien, aan een ketting breien Breien De tijd is een lange ketting Breien, aan een ketting breien Breien aan een ketting, een ketting Breien aan een lange ketting Breien aan een lange ketting Breien, breien aan een ketting Breien aan een ketting, een ketting Breien aan een lange ketting Breien aan een lange ketting Breien, breien aan een ketting Breien aan een ketting, een ketting Breien aan een lange ketting Breien aan een lange ketting
I really try to realize To capture time By living twice Now and now 'Cause now is now but yet it's gone When the future turns into things done Just in time	Ik probeer het echt te verwezenlijken Om de tijd te pakken Door twee keer te leven Nu en nu Want nu is nu maar 't is al voorbij Als de toekomst in gedane zaken verandert Precies op tijd
We're not surprised It's never been foreseen Exactly how it seems to turn out	We zijn niet verbaasd Het is nooit precies voorzien Hoe het blijktbaar uit zal draaien

Tweede lezing: Genesis 8, 6-13.20-22 (Annie)

Veertig dagen later deed Noach het raam van de boot open. Hij liet een vogel los, een raaf. De raaf bleef heen en weer vliegen, want de aarde was nog niet droog. Noach liet ook een duif los om te zien of er al droog land was. Maar overal was nog water. De duif kon nergens een plekje vinden om uit te rusten, en kwam terug naar de boot. Noach stak zijn hand uit en haalde de duif weer naar binnen. Noach wachtte zeven dagen. Toen liet hij de duif weer los. 's Avonds kwam de duif terug, met een blaadje van een olijfboom in zijn snavel. Toen wist Noach dat het water op de aarde verder gezakt was. Weer wachtte Noach zeven dagen en weer liet hij de duif los. Maar nu kwam de duif niet meer terug. Want het water was van de aarde verdwenen. Dat was op de eerste dag van de eerste maand. Noach was toen 601 jaar oud. Hij deed het dak van de boot open en keek om zich heen. Hij zag dat de aarde langzaam droog werd. (...) Toen bouwde Noach een altaar om offers te brengen aan de Heer. Hij verbrandde reine dieren en vogels op het altaar. De Heer rook de heerlijke geur van de offers. Hij dacht: Ik zal de aarde nooit meer vernietigen, ook al zijn de mensen slecht en doen ze altijd verkeerde dingen. Ik zal nooit

meer alles en iedereen doden, zoals ik nu gedaan heb. Voortaan zal er altijd een tijd zijn om te zaaien en een tijd om te maaien. Er zal altijd kou zijn en hitte, zomer en winter, dag en nacht. Nooit houdt dat op, zo lang de aarde bestaat.

Overdenking: Kristien

PP / omhaling

Lied: p.6 zomaar een dak

Tafelgebed: nr 15

Delen van brood

Onze Vader (gewoon bidden)

Vrije voorbeden + acclamatie p. 42 : Deze drie

slottekst : Mensen zoals wij (Kristien)

Je moet wel gek zijn om juist nu te blijven geloven
dat wij mensen de gang van de wereld – al was het maar een beetje- kunnen keren.
Vroeger ja, toen, misschien, wie weet... maar nu?
Vergeet het maar.

Dat hebben ze wellicht gezegd tegen Abraham en Mozes,
tegen Elia, Amos en zoveel profeten,
tegen Maria en tegen haar zoon,
tegen de honderdman en tegen Jäirus,
tegen de vrouwen die terugkwamen van het graf,
tegen de eerste christenen, tegen monniken en begijnen,
tegen paus Johannes XXIII,
tegen de basisgemeenschappen in de derde wereld,
tegen de vredesmanifestanten in de grote steden,
tegen de kopers van Fairtrade koffie,
tegen de dwaze moeders op het plein,
tegen de ondertekenaars van petitie's,
tegen de brieven-schrijvers tegen dictatoriale regimes,
tegen de mensen die een affiche voor hun raam hangen,
tegen de vakbondsman die oproept tot actie,
tegen de vrouwen die gelijke kansen vragen binnen de kerk,
tegen de groenen die een ecologische dreiging willen afwenden,
tegen allen die zich niet neerleggen bij hoe het nu is,
tegen allen die blijven geloven in de geduldige kracht
van kleine stappen en in een grote droom.
Ze zijn in goed gezelschap,
de gekken die blijven geloven in een nieuw begin?
Want Abraham, Jacob, Mozes, en die vele anderen,
ze hebben met dezelfde twijfels geworsteld.

En toch, ... gingen die gewone mensen op weg,
door de woestijn, door het dorre onbekende,
met alleen voor het ogen het geloof dat het anders kon worden.

slotlied : p.9 Krijgen

Zegewens : Annie

Moge de Onnoembare ons zegenen met ongemak
ongemak bij gemakkelijke antwoorden en halve waarheden,
zodat we diep vanuit ons hart mogen leven.

Moge de Krachtige ons zegenen met woede,
woede bij onrechtvaardigheid, onderdrukking en uitbuiting
zodat we mogen werken aan rechtvaardigheid, vrijheid en vrede.

Moge de Barmhartige ons zegenen met tranen,
tranen om hen die lijden,
zodat we onze handen kunnen uitstrekken om hen te troosten.

En moge de Ene ons zegenen met genoeg dwaasheid,
om te geloven dat we een verschil kunnen maken in de wereld,
zodat wij kunnen doen waarvan doemdenkers zeggen dat het niet gedaan kan worden.

Amen, het moge zo zijn.

De vrede van de Ene, zij met jullie allen.
En we kunnen tot slot hierna elkaar een gelukkig nieuwjaar toe bij een glaasje.

Bronnen:

<https://bijbelin1000seconden.be/menu/tiki-index.php?page=Genesis+8%2C+6-13.20-22>

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/over-leven/#16707>

<https://preken.be/c/door-het-jaar/112-33/2170-doemdenken-2007>

Welkom en inleiding (Kristien)

Welkom allemaal op deze nieuwjaarsviering. Traditie getrouw wensen we met nieuwjaar elkaar een goede gezondheid en veel geluk toe. We willen vaak schoon schip maken bij een nieuwe start en meestal is er in het begin van het jaar nog genoeg animo en maken we goede voornemens; maar al gauw vervallen we terug in onze oude gewoontes. Dat stilvallen en weinig vertrouwen hebben op een andere toekomst is het waar het deze viering om gaat. Nadat we het in een paar vieringen hebben gehad over de vrijheid, staan we vandaag stil bij een eerste dooddoeners die de vrijheid bedreigt: "l'histoire se répète!" of 'De geschiedenis herhaalt zich.' Er is toch niets aan te doen, we vervallen steeds in oude slechte gewoontes.

We beluisteren straks 2 bijbelteksten, waarbij de ene – Prediker- ook tot de conclusie komt dat er niets nieuws onder de zon is. Maar dan horen we ook een tegenverhaal uit Genesis, waar God aan Noah belooft dat hij toch weer toekomst mogelijk maakt en er iets nieuws kan beginnen.

Laten we deze viering stilstaan in welke mate we zelf soms ten prooi vallen aan doemgedachten. Wanneer en hoe zinken we weg in passiviteit; hoe raken we verlamd in negatieve gedachten? Maar laat ons eerst dit moment van samenkomst en inkeer onder het teken plaatsen van de Ene die we noemen mogen: Vader/ Moeder, Mensenbroeder en inspirerende Geestkracht in ons midden.

Duiding:

Hoe dooddoeners de vrijheid bedreigen. "L'histoire se répète : het wordt weer niks dit jaar."

"Ellende is van alle tijden. Oorlog, geweld, vluchtelingen, honger, ... Komt daarbij nog het milieu, onze planeet die steeds meer kapot gaat en onleefbaar dreigt te worden. We zijn met teveel op deze aarde... Dit is geen tijd om nog kinderen op de wereld te zetten"

"Egoïsme viert hoogtij. Het zit nu eenmaal in de mens. Homo homini lupus. (mensen zijn wolven voor elkaar.) Mensen zijn voorbestemd om zichzelf altijd weer dezelfde miserie op de nek te halen, om mekaar de duivel aan te doen. Het is de aard van onze soort. De geschiedenis zien we dan als een fatum, een noodlot. Ik ben niet beter dan mijn vaderen..."

Dit soort doemdenken kennen we allemaal; en het verlamt !!

Nochtans waren we hier 2 weken geleden samen om de geboorte van een kind te vieren. Een kind voorbestemd om niet mee te gaan in deze uitzichtloze kijk op de mens en het leven. En is niet ieder kind telkens weer een signaal van HOOP, van nieuwe kansen, van toekomst?!!

Doemdenken. Een nieuw woord bedacht door Van Koten en De Bie in het jaar 1980 al, om de negatieve toekomstverwachtingen die de bevolking toen had te omschrijven. Doemdenken zijn de sombere gedachten over de toekomst, negativisme, fatalisme en pessimisme kleuren hierbij de gedachtestroom. De doemdenker legt zichzelf hiermee extra mentale druk op en graaft putten voor zichzelf.

Vaak wordt er ook in de slachtoffer rol gekropen: men voelt zich niet bij machte zijn verantwoordelijkheid op te nemen of iets aan de situatie te veranderen. Een slachtoffer hoeft niets te doen en dat is ook vaak het makkelijkst.

“De geschiedenis bestaat voor het grootste deel uit de ellenden, over de wereld gebracht door trots, eerezucht, hebzucht, wraak, genotzucht, opstandigheid, huichelarij, fanatisme en alle mogelijke andere tomeloze begeerten.” Dit zei Edmund Burke al in de 18de eeuw. En hij vervolgde dat “degenen die de geschiedenis niet kennen zijn bestemd / gedoemd om het te herhalen”.

Wat is het nut van het vak geschiedenis op school? Ik herinner me nog hoe een leerkracht vol vuur haar vak verdedigde door te wijzen op de lessen die we kunnen leren van wat mensen al hebben mee gemaakt, al die ervaringen waar wij wijzer van kunnen worden en op verder bouwen. Zodat de negatieve dingen uit de geschiedenis zich niet zouden hoeven te herhalen!

Maar nog niet eens zo heel lang geleden predikte priester Daens in deze stad tegen de uitbuiting van de arbeiders in de fabrieken en pleitte hij , net als de socialisten toen, voor het opstarten van een sociale zekerheid: wetten die -iets meer dan 100 jaar geleden- voor een enorme verbetering hebben gezorgd voor de levenskwaliteit van vele mensen. Zoveel jaar later voelen we hoe het hele systeem van de sociale zekerheid onder druk komt te staan. En in de geglobaliseerde wereld is de productie voor een groot deel verhuisd naar andere landen waar opnieuw een groot deel van hun bevolking alweer uitgebuit wordt. Cacaoslavernij, ongezonde en onderbetaalde mijnarbeid, kinderarbeid, miniloontjes in textielbedrijven, ... De kleine man is weer de dupe. “L’histoire se répète.”

De leuze ‘nooit meer oorlog’ werd ooit door mensen op de Ijzertoren aangebracht. Na de wereldoorlogen waren de generaties die het bewust hadden meegemaakt er volop van doordrongen dat zo iets nooit meer mocht gebeuren. Amper 75 jaar na de laatste wereldoorlog zijn de huidige jongeren daar nog weinig mee bezig, is de loopgraven terreur vergeten en is Europa in het Oosten alweer in een nieuwe oorlog verwickeld. “L’histoire se répète.”

Maar het lijken nu toch écht wel zware tijden met inflatie en economische recessie, verbrokkelende structuren, wantrouwen naar overheden en instituties, dreigende kernoorlog...? Zijn wij mensen terécht bang voor wat kan gebeuren of leven wij in een angstneurose? Mensen zijn tegenwoordig bang voor alles wat ons maar kan overkomen en de media spelen handig in op deze onbestemde angst. Jongeren groeien vandaag op te midden van deze angstcultuur en velen raken het perspectief kwijt.

Hoe moeten we omgaan met al die doemscenario’s over de toekomst?

Blijven we er van wakker liggen? Of worden we er onverschillig tegenover? Wordt onze houding getekend door fatalisme en gaan we ons op onszelf terugplooiën? We kunnen ons blijven vastklampen aan dat wat we hebben en willen het niet verliezen.

Maar we lijken blind voor de vele negatieve gevolgen van onze levenskeuzes. Maar bovenal ook blind voor nieuwe mogelijkheden.

We zijn bang om onze leef- en consumptiepatronen te veranderen, terwijl we waarschijnlijk gezonder, bewuster en gelukkiger zouden kunnen zijn mits wat andere keuzes; én met een beter geweten.

Leven met minder plastic, minder vlees, minder auto, minder schermtijd, ... het is mogelijk. We zullen misschien comfort inboeten, maar winnen aan welzijn en verbondenheid.

Dat de geschiedenis zich herhaalt wordt vaak als een min of meer berustende of relativerende verzuchting gebruikt. Nelson Mandela zei hierover: "Het doel van het bestuderen van de geschiedenis is niet om het menselijk handelen te bespotten, noch om erover te huilen of om het te haten, maar om het te begrijpen en er hopelijk dan van te leren voor onze toekomst."

Als er iets is wat helemaal ingaat tegen het bijbelse en christelijke geloof, dan is het wel het doemdenken. De Schrift staat vol verhalen van schijnbaar uitzichtloze situaties die gekeerd worden en waar toch – wonder boven wonder- een uitweg komt; een weg naar toekomst, een weg van hoop tegen alles in. We lezen er verhalen over onvruchtbare en hoogbejaarde vrouwen die zwanger worden en baren, over mensen die opstaan uit verlamming, uit de dood zelfs. Het evangelie durft te beweren dat de kruisdood van Jezus Messias niet het schandelijke einde is, maar het begin van een beweging en denkwijze die de hele wereld blijvend oproept en uitdaagt tot menswaardig samenleven. Doemdenken is totaal niet bijbels, integendeel!

Sommigen beweren dat we nu in een overgangstijd zitten, een transitie. Ook de bijbelse god zegt: "Zie ik ga iets nieuws beginnen." Nadat eerst heel de aarde was weggespoeld, komt de duif met een olijftak. De aarde wordt weer bewoonbaar. God is bereid om met Noah alles opnieuw te beginnen. Het duurde weliswaar eerst veertig weken vooraleer het water wou zakken. Een symbolisch getal dat een tijd van wachten oproept. Ook een tijd van voorbereiding op iets belangrijk dat gaat gebeuren. (Vgl. een zwangerschap duurt ± 40 weken; de voorbereiding op een nieuw leven na de zondvloed.) Telkens je in de bijbel een tijdspanne van veertig ziet, heb je te maken met een overgang van verdrukking, lijden, zoeken, zwerven naar een ervaring van leven, overvloed, toekomst.

Onze geschiedenis; ons verleden of onze toekomst. De Tijd. Wat is tijd? Als het gaat over tijd spreekt de Bijbel met twee woorden. Het eerste woord is chronos. Chronos is wat we meten met een chronometer.

Chronos is de tijd die onverbidlijk weg tikt in seconden, minuten, uren.

Chronos is de tijd in de agenda.

Het tweede woord is kairos. Kairos gaat niet over de hoeveelheid tijd.

Maar over de kwaliteit ervan. Kairos is de geschikte tijd, het juiste moment.

Kairos is tijd met een bestemming, een bedoeling.

Het moment dat er iets wezenlijks, iets kostbaars gebeurt; de tijd waarin we keuzes maken.

Wie bijbels in het leven wil staan, beseft dat de geschiedenis zich niet hoeft te herhalen. Tegenover ander religies die vaak cyclisch denken hebben de Joodse denkers een lineaire kijk op de tijd ingebracht. De geschiedenis is geen cirkel van telkens opnieuw het zelfde dat zich herhaalt, maar de geschiedenis staat in een tijdlijn met een begin en een einde. Dat maakt dat de mens en de geschiedenis eindig zijn. Dat betekent ook dat elke dag, elke minuut, elke seconde uniek zijn. Nieuwe dingen zijn steeds mogelijk. Onze tijd hier op aarde is ons gegeven om op ieder moment te kunnen kiezen voor het goede, voor het Rijk van God, voor een

rijk van liefde en solidariteit. Iedere dag zit vol kleine momenten waarop we kunnen kiezen om er een kairos moment van te maken of gewoon tikkende seconden.

Laten we bij het begin van dit nieuwe jaar ons blijven verzettend tegen de doemgedachten dat het er allemaal niet toe doet. Dat ons vertrouwen in God altijd groter mag zijn dan onze angst. Dat we er bewust van zijn dat de keuzes die we dit jaar maken belangrijk zijn. Dat we telkens weer kans zien om te kiezen voor het Rijk van God en de liefde.

Dat het een goddelijk jaar moge worden.

Het moge zo zijn.